

TITULUS XVII.

DE IMMUNITATE ECCLESIARUM.

CAP. UN.

Revocat & pro infectis vult haberi decretalem, Clericis. eod. tit. l. 6. cum suis declarationibus. Joan. Andr. Clemens V. in Concilio Vienensi.

Quoniam ex constitutione Bonifacii Papæ VIII. prædecessoris nostri, quæ incipit, Clericis Laicos, & ex declaratione, seu declarationibus ex illa postmodum subsecutis nonnulla scandala, magna pericula, & incommoda gravia sunt secuta, & ampliora sequi (nisi celeri remedio succurratur) præsumitur verisimiliter in fu-

a al. præsumuntur.

turum: Nos de consilio fratrum nostrorum constitutionem, & declarationem, seu declarationes prædictas, & a quicquid ex eis secutum est, vel ob eas, penitus revocamus, & eas haberi volumus pro infectis: volentes, & firmiter statuentes, illud (contra quoscunque Laicos, exigentes, seu extorquentes ab Ecclesiis, Ecclesiasticisque personis tallias, seu collectas, aut exactiones quascunque, & contra dantes ad id faciendum consilium, auxilium, vel favorem, necnon & circa præstandas subventiones Laicis ab Ecclesiarum Prælati, & aliis viris Ecclesiasticis) inviolabiliter observari, quod super his a prædecessoribus nostris in Lateranensi, & generali Conciliis, quæ nos sub obestatione divini iudicii præcipimus observari districte, salubriter est provisum.

a In vetusto codice manuscripto ita: ac omnia & singula contenta in eis penitus, &c.

EINIS LIBRI TERTII.

CLEMENTINARUM

LIBER QUARTUS.

TITULUS UNICUS.
DE CONSANGUINITATE,
ET AFFINITATE.

CAP. UN.

Scienter contrahens matrimonium in gradu consanguinitatis, vel affinitatis prohibito, vel cum Moniali, excommunicatus est ipso iure: & publicari debet, & vitari. Idem in professo, & professa, vel constituto in sacris. Joan. Andr. Clemens V. in Concilio Vienensi. (an. 1312. in Gallia.)

EOS, qui divino timore postposito in suarum periculum animarum scienter in gradibus consanguinitatis, & affinitatis constitutione canonica interdictis, aut cum monialibus contrahere matrimonialiter non ventur: necnon Religiosos, & Moniales, ac Clericos in sacris ordinibus constitutos matrimonia contrahentes

refrenare metu poenæ ab huiusmodi eorum temeritatis audacia cupientes, ipsos excommunicationis sententiæ ipso facto decernimus subiacere: præcipientes Ecclesiarum Prælati, ut illos, quos eis constiterit taliter contraxisse, excommunicatos publice tamdiu nuncient, seu a suis subditis nunciari faciant, donec suum humiliter recognoscentes errorem separentur ab invicem, & absolutionis obtinere beneficium mereantur. Per prædicta quoque iuribus, quæ sic contrahentibus alias poenas imponunt, in nullo volumus derogari.

a Vid. Concil. Tridentin. sess. 24. de reform. matrim. cap. 5. & de intellectu, Beatorum Antonium tractat. de excommunicatione, capit. 34. adde Covarruviam lib. 4. decretal. part. 2. cap. 3. §. 2. num. 8.

CLEMEN-

CLEMENTINARUM

LIBER QUINTUS.

TITULUS PRIMUS.

DE MAGISTRIS, ET NE ALIQUID

EXIGATUR PRO LICENTIA
DOCENDI.

CAP. I.

In studiis Romana curia, Parisien. Oxonien. Bononien. & Salamantino, debent esse magistri catholici, scholas regentes in linguis Hebraica, Arabica, & Chaldaea, duo scilicet pro qualibet lingua. Et statuitur per quos eis debeat de stipendiis, & sumptibus provideri.

Clemens V. in Concilio Vienensi [an. 1312. in Gallia]

Inter sollicitudines nostris humeris incumbentes perpetua cura revolvimus, ut errantes in viam veritatis inducere, ipsosque lucrifacere Deo, sua nobis cooperante gratia valeamus: hoc est, quod profecto desideranter exquirimus, ad id nostræ mentis sedulo destinamus affectum, ac circa illud diligenti studio, & studiosa diligentia vigilamus. Non ambigimus autem, quin ad huiusmodi nostrum desiderium assequendum divinatorum eloquiorum sit expositio congrua, ipsorumque fidelis prædicatio admodum opportuna. Sed nec ignoramus, quin & hæc promi noscantur ioaniter, vacuaque redire, si auribus linguam loquentis ignorantium proferantur. Ideoque illius, cuius vicem in terris (licet immeriti) gerimus, imitantes exemplum, qui ituros per universum mundum ad evangelizandum Apostolos in omni linguarum genere fore voluit eruditos, viris catholicis notitiam linguarum habentibus, quibus utuntur infideles præcipue, abundare sanctam affectamus Ecclesiam, qui infideles ipsos scient, & valeant sacris institutis instruere, Christianorumque collegio per doctrinam Christianæ fidei, ac susceptionem sacri baptismatis aggregare.

Ut igitur peritia linguarum huiusmodi possit habilitate per instructionis efficaciam obtineri: hoc sacro approbante Concilio scholas in subscriptarum linguarum generibus ubicunque Romanam curiam residere contigerit, necnon in Parisien. & Oxonien. Bononien. & Salamantino studiis providimus erigendas: statuentes, ut in quolibet locorum ipsorum teneantur viri catholici sufficientem habentes Hebraicæ, Arabicæ, & Chaldaicæ linguarum notitiam: duo videlicet uniuscuiusque linguæ periti, qui scholas regant inibi, & libros de linguis ipsis in Latinum fideliter transferent alios linguas ipsas solcite doceant, earumque peritiam studiosa in illos instructione transfundant: ut instructi, & edocti sufficienter in linguis huiusmodi,

a Vid. Ludovicum Gomezium in regula Cancellaria de idiomate, ubi plene de materia linguarum. b aliter, exequendum. c al. continget. d alit. ita: ut in locorum ipsorum studiis. &c.

fructum speratum possint (Deo auctore) producere, fidem propagaturi salubriter in ipsos populos infideles. Quibus equidem in Romana curia legentibus per sedem Apostolicam: in studiis vero, Parisiensibus, per Regem Franciæ: in Oxoniensibus Angliæ, Scotiæ, Hiberniæ, ac VValiæ: in Bononiensibus per Italiæ: in Salamantino per Hispaniæ Prælatos, Monasteria, Capitula, Conventus, Collegia exempta, & non exempta, & Ecclesiarum Rectores in stipendiis competentibus, & sumptibus volumus provideri: contributionis onere singulis juxta facultatum exigentiam imponendo: privilegiis, & exemptionibus quibuscunque contrariis nequaquam obstantibus, quibus tamen volumus quoad alia præjudicium generari.

CAP. II.

Is, ad quem spectat magistrorum vel doctorum tribuere, prius a doctorando recipiat iuramentum, quod in solennitate sua non expendit ultra summam trium milium Turon argenteorum. Quod si non fecerit, etiamsi sit Episcopus, per sex menses a collatione magistratus est suspensus. h. d. Joan. Andr.

Idem.

Cum sit nimis absurdum, ut quis cum vanitate, & imperitia ad honorem ascendat peritiæ literarum, non sine turbatione miramur illum apud Scholasticos invaluisse abusum, quod plerique eorum, qui in quavis scientia ad doctoratus, vel magistratus assumuntur honorem, cum sua solenniter principia faciunt, aut sui recipient in insignia doctoratus, circa cibos, vestes, & alia sic in expensis excedunt, quod & ipsi transeunte expensarum huiusmodi vanitate, vacui plerumque remaneant, & gravati: & cæteri, qui vel nolunt, vel nequeunt similes expensas subire, hac occasione frequenter a receptione honoris huiusmodi retrahuntur. Volentes igitur de opportuno super his remedio providere illis, ad quos ubilibet pertinet honorem tribuere memoratum, districte præcipientes, ut quoscunque ab eis de cætero dictum recipientes honorem, iuramento prius adstringant, ne ultra tria millia Turon argenteorum in solennitate, circa huiusmodi doctoratum, aut magistratum quomodolibet adhibenda, expendant: ipsosque nihilominus (nisi forsitan nobilis e conditionis extiterint) ut intra summam prædictam huiusmodi moderentur expensæ, efficaciter exhortantes, ac si hoc illorum congruere statui viderint, iuramentum exigentes ab eis, quod certos intra summam præfatam taxandos ab ipsis expensarum terminos non excedant. Si quis autem Pontificali etiam dignitate præfulgens, non recepto prius iuramento præfato honorem cuiquam tribuerit prædictum, a collatione magistratus, seu doctoratus cuiuslibet per sex menses sequentes eo ipso noverit se suspensum.

S s s 2

TI-

a al. regentibus. b al. Argenti. c al. notabilis. d Distio, etiam, deest in antiquiorib. exemplarib. & impressis.

TITULUS II.
DE JUDEIS, ET SARRACENIS.
CAP. UN.

Principes Christiani compescere debent Sarracenos sibi subje-
ctos ab invocatione publica nominis Machometi, & a pere-
grinatione, quam facere solent ad sepulchrum ipsius. hoc di-
cit Joannes Andreas.

Clemens V. in Concilio Viennensi.

Cedit quidem in offensam divini nominis, & oppro-
brium fidei Christianæ, quod in quibusdam mundi
partibus Principibus Christianis subjectis, in quibus
interdum seorsum, interdum vero permixtum cum Chris-
tianiis habitant Sarraceni, Sacerdotes eorum, Zabazala
vulgariter nuncupati, in templis seu Mesquitis suis, ad
quæ idem Sarraceni conveniunt, ut ibidem adorent per-
fidam Machometum, diebus singulis, certis horis in loco
aliquo eminenti ejusdem Machometi nomen, Christianis
& Sarracenis audientibus, alta voce invocant, & extol-
lunt, ac ibidem verba quædam in illius honorem publice
profertur: ad locum insuper, ubi olim quidam sepultus
exitit Sarracenus, quem ut sanctum Sarraceni alii vene-
rantur & colunt, magna Sarracenorum earundem partium,
& etiam allarum confluit publice multitudo, ex quibus
nostræ fidei non modicum detrahitur, & grave in cordi-
bus fidelium scandalum generatur. Cum autem hæc in a
divinæ majestatis displicentia non sint ullatenus toleran-
da, sacro approbante Concilio, ipsa in terris Christiano-
rum districtius fieri deinceps inhibemus: universis & sin-
gulis Principibus Catholicis, sub quorum dominio dicti
Sarraceni morantur, & sunt prædicta, sub obstestatione
divini iudicii obnoxius b injungentes, quatenus ipsi tan-
quam veri Catholici & Christianæ fidei seduli zelatores,
opprobrium, quod tam ipsis, quam cæteris Christianis per
præmissa ingeritur, debita consideratione pensantes, ipsum
(ut proinde æternæ beatitudinis premium assequantur) de
terris suis omnino auferant, & a suis subditis auferri pro-
curent: inhibendo expresse, ne præfata invocatio, seu pro-
fessio nominis ipsius sacrilegi Machometi publice, aut pe-
regriatio prælibata ab aliquo in eorum existente dominio
audeat attentari de cætero, vel quomodolibet sustineri.
Hi vero, qui secus præsumperint, taliter ob divinam re-
verentiam castigentur ab ipsis, quod alii eorum exemplo
perterriti a præsumptione simili arceantur.

TITULUS III.
DE HÆRETICIS.
CAP. I.

Præmissis constitutionis causam. Joan. Andr.
Clemens V. in Concilio Viennensi.

Multorum e querela sedis Apostolicæ pulsavit au-
ditum, quod nonnulli inquisitores per sedem ean-
dem contra pravitatem hæreticam deputati, me-
tas i. b. traditas excedentes, sic interdum extendunt d suæ
potestatis officium, ut quod in augmentum fidei per cir-
cumspectam ejusdem sedis vigilantiam salubriter est pro-
visum (dum sub pietatis specie gravantur innoxii) cedat
in fidelium detrimentum.

Ponit constitutionem de officio inquisitionis exercendo per dia-
cesanos & inquisitores, primo ponens quinque, quæ potest alter
sine altero. Secundo tria, quæ non potest: & decretum appo-
nit, submittens, quomodo impediatur, vel interesse nolens com-
mittit alii, vel consentit. Joan. Andr.

§. 1. Propter quod ad Dei gloriam, & augmentum ejus-

a Dicitur, in, deest in antiquioribus Cod. etiam impressis. b In
antiquis etiam impressis constanter legitur, obnoxius. c De ma-
teria & intellectu vide Dd. in c. ut commissi. & c. per hoc. de hæret.
lib. 6. d al. ex. edunt.

dem fidei, ut negotium inquisitionis hujusmodi eo pro-
ferretur felicius, quo deinceps ejusdem labis indago so-
lennius, diligentius, & cautius peragetur: ipsum tam per
diocesanos Episcopos, quam per inquisitores a sede Apo-
stolica deputatos (omni carnali amore, odio, vel timo-
re, ac cujuslibet commodi temporalis affectione semotis)
decernimus exerceri. Sic quod quilibet de prædictis sine
alio citare possit, & arrestare, sive capere, ac tutæ cu-
stodiæ mancipare, ponendo etiam in compedibus, vel
manicis ferreis, sive visum fuerit faciendum, super quo ip-
sus conscientiam oneramus: necnon inquirere contra il-
los, de quibus pro hujusmodi negotio, secundum Deum,
& justitiam viderit expedire. Duro tamen tradere carceri,
sive arcto, qui magis ad poenam, quam ad custodiam vi-
deatur, vel tormentis exponere illos, aut ad sententiam
procedere contra eos, Episcopus sine inquisitore, aut in-
quisitor sine Episcopo diocesano, aut ejus Officiali, vel
Episcopali sede vacante, Capituli super hoc delegato, si
sui ad invicem copiam habere valeant, intra cæto dierum
spatium, postquam se invicem requisierint, non valebit.
Et si secus præsumptum fuerit, nullum sit & irritum ip-
so iure. Verum si Episcopus, vel ejus Capituli sede va-
cante delegatus cum inquisitore, aut inquisitor cum al-
tero eorumdem, propter præmissa nequeat vel perso-
nally convenire: possit Episcopus, vel ejus seu Capitu-
li, sede vacante, delegatus inquisitori, & inquisitor Epil-
copo vel ejus delegato, seu sede vacante illi, qui ad hoc
per Capitulum fuerit deputatus, super illis committere
vices suas, vel suum significare per literas consilium, &
consensum.

Providet circa muros, vel carceres hæreticorum, ipsorum
claves, custodes, & custodum ministros. Joan. Andr.

§. 2. Sane quia circa custodiam carcerum hæreticalium,
qui muri in quibusdam partibus vulgariter nuncupantur,
multas fraudes dudum intelleximus perpetratas: nos a
volentes super hoc providere, statuimus, ut quilibet ra-
lis carcer vel murus, quem de cætero Episcopo, & in-
quisitori prædictis volumus fore communem, duos custo-
des habeat principales, discretos, industrios & fideles:
unum, quem volet Episcopus, & providebit eidem: alium,
de quo voluerit inquisitor, cui etiam providebit: & qui-
libet prædictorum custodum sub se alium bonum, & fi-
dum poterit habere ministrum. In quolibet etiam concla-
vi ejusdem carceris sive muri, erunt duæ claves diversæ,
quarum unam unus, aliam alius tenebit prædictorum cus-
todum, & eam cum officio ministrandi, quæ incarcerationis
fuerint ministranda, suo poterit committere, vel subde-
legare ministro.

Ponit juramentum custodum, ministrorum suorum, & no-
tariorum, & aliorum officialium. Joan. Andr.

§. 3. Porro coram Episcopo vel Capitulo, sede vacante,
& inquisitore prædictis, vel substitutis ab eis, custodes su-
prædicti, antequam suum officium exequantur, jurabunt
ad sancta Dei Evangelia corporaliter a se tacta, quod in
custodia immuratorum, & aliorum pro crimine supradicto
in sua custodia postorum, & ponendorum, omnem dili-
gentiam, & sollicitudinem, quam poterunt, fideliter adhi-
beant. Et quod alicui incarcerationi nihil unum in secreto
loquetur, quin hoc audiat alter custos. Et quod provi-
sionem, quam incarcerationi recipiunt ex ordinatione com-
muni, & illud quod a parentibus & amicis, vel aliis per-
sonis fidelibus offerretur eidem (nisi Episcopi, & inquisi-
toris,

a De materia istius §. vide Zanch. tract. de hæret. cap. 8. & 10.
Gondissalvum tract. de hæret. q. 11. Sylvest. in verb. hæres. 2. b
Vid. Archidiacon. in cap. Clericus. 81. dist. & in c. si peccaveris.
2. q. 1. Joan. Andr. in c. ult. de hæret.

toris, vel suorum commissariorum ordinatio refragetur)
ipsis fideliter & absque diminutione aliqua ministrabunt,
nec in his fraudem aliquam adhibebunt. Et idem jura-
mentum, & coram eisdem personis ministri custodum,
priusquam suum exercent officium, exhibebunt. Et quia
sæpe contingit Episcopos proprios habere carceres, sibi &
dictis inquisitoribus non communes: volumus, & districte
præcipimus, ut custodes ad incarcerationum pro dicto cri-
mine custodiam per Episcopos, vel sede vacante per Ca-
pitulum deputandi, & eorum ministri coram dictis in-
quisitoribus, vel substitutis ab eis præsentent simile jura-
mentum. Notarii a quoque inquisitionis coram Episcopo, &
inquisitore, vel substitutis ab eis jurabunt suum officium
fideliter exercere. Et idem fiet de aliis personis necessariis
ad prædictum officium exequendum.

Ponit Episcopos, inquisitores, & eorum substitutos, qui faci-
ciendo, vel omitendo delinquant in officio. h. d.

§. 4. Verum quia nimis est grave, ad exterminationem
pravitatis prædictæ non agere, quod ipsius contagiosa enor-
mitas agendum requirit: grave est quoque, & damnatione
dignissimum malitiose infontibus eandem imponere pravi-
tatem: Episcopo, & inquisitori prædictis ac aliis ad dicti
executionem officii substitutendis ab eis, in virtute sanctæ
obedientia, & sub interminatione maledictionis æternæ
præcipimus, ut sic discrete & prompte contra suspectos, vel
diffamatos de hujusmodi pravitate procedant, quod mali-
tiose, aut fraudulentè tantam labem, seu quod ipsos in
executione officii inquisitionis impediatur, falso alicui non
imponant. Quod si odii, gratia, vel amoris, lucris, &
aut commodi temporalis obtentu, contra justitiam, & conscien-
tiam suam omiserint contra quemquam procedere, ubi fuerit
procedendum super hujusmodi pravitate, aut obtentu eodem,
pravitatem ipsam, vel impedimentum officii sui alicui im-
ponendo, eum super hoc præsumperint quoquo modo vex-
are (præter alias poenas, pro qualitate culpæ imponendas
eidem) Episcopus, aut superior suspensionis ab officio per
triennium, alii vero excommunicationis sententiam eo ip-
so incurrant. A qua quidem excommunicationis sententia,
qui eandem incurrerint, nisi per Romanum Pontificem ne-
queant, præterquam in mortis articulo b, & tunc satisfac-
tione præmissa, absolutionis beneficium obtinere: nullo
in hac parte privilegio suffragante.

Confirmat antiqua jura huic constitutioni non obvia. Joan.
Andr.

§. 5. Alia sane, quæ circa præmissum inquisitionis offi-
cium a nostris sunt prædecessoribus instituta (quatenus
præsenti decreto non obviatur) sacri approbatione Conci-
lii roborata, in sua volumus firmitate manere.

CAP. II.

Primo ponens constitutionis causam, determinat ætatem in-
quisitorum. Secundo, punire inquisitores, qui prætextu officii
pecuniam illicitis modis extorquent, vel ob delictum Clerico-
rum. Ecclesiarum bona consciant. Tertio, præcipit Notariis,
Officialibus & sociis, ut hoc facientes reprehendant, & supe-
rioribus denuncient; si probare possunt. Quarto, prohibet in-
quisitoribus abusum armorum, & circa quantitatem, vel quali-
tatem Officialium. h. d. Joan. Andr.

Idem in eodem.

Nolentes splendorem solitum negotii fidei per actus
indiferretos, & improbos quorumvis inquisitorum hæ-
reticæ pravitatis, quasi tenebrosi sumi caligine obfucari:

a De juramento notariorum Hostiens. & Doct. in cap. ut offi-
cium. §. ad conscribendas. de her. l. 6. & in c. sicut. ne clerici,
vel monachi. b In mortis articulo, nulla est casuum reservatio,
atque ideo omnes Sacerdotes quoslibet poenitentes a quibusvis pec-
catis, & censuris absolvi possunt: ita Concil. Trident. Sess. 14.
cap. 7. de casuum reservatione.

hoc sacro Concilio approbante statuimus, nullis exnunc,
nisi qui quadragesimum ætatis annum attigerint, officium
inquisitionis prædictæ committi inquisitoribus: & tam ip-
sorum, quam Episcoporum seu Capitulorum, sede vacan-
te, super hoc deputatis commissariis quibuscunque distri-
ctius injungentes, ne prætextu officii inquisitionis quibus-
vis modis illicitis ab aliquibus pecuniam extorqueant: nec
scienter attentent Ecclesiarum bona ob Clericorum delictum
& prædicti occasione officii fisco etiam Ecclesiæ applicare.
Quod si secus in his vel eorum altero fecerint, excommu-
nicationis sententiæ eos subjacere decernimus ipso facto.
A qua non possint absolvi, præterquam in mortis articulo,
donec illis, a quibus extorserint, plene satisfecerint de
pecunia sic extorta: nullis privilegiis, pactis, aut remis-
sionibus super hoc valituris. Notarii vero, & Officiales di-
cti officii, necnon fratres, & socii inquisitorum & commis-
sariorum ipsorum, qui dictos inquisitores, aut commissarios
secrete noverint talia commississe (si indignationem Dei,
& Apostolicæ sedis vitare voluerint, & offensam) ipsos gra-
viter arguere, & corrigere studeant in secreto. Quod si
taliter ea sciverint, ut ea probare valeant, si sit opus, hæc
Prælati inquisitorum, & commissariorum eorumdem, ad
quos id pertinebit, nunciare sollicitè debeant. Qui equi-
dem Prælati inquisitores, & commissarios prædictos reos in-
de repertos ab officiis amovere, & amotos alias punire de-
bite, seu corrigere teneantur. Prælati autem inquisitorum
id negligentibus agere, præmissa omnia nunciari per præ-
dictos locorum Ordinarios volumus: quibus, ut ea in Apo-
stolicæ sedis notitiam perferant, in virtute sanctæ obedi-
entiæ districtè præcipimus, & mandamus. Porro inquisitori-
bus ipsis districtius inhibemus, ut nec abutantur quomodo-
libet concessione portationis armorum, nec officiales, nisi
sibi necessarios habeant, tales, qui se conferant ad sua cum
inquisitoribus ipsis officia exequenda.

CAP. III.

Damnat sectam Beguardorum & Beguinarum Alemaniam, &
omnes ipsius errores, excitans diæcesanorum, & inquisitorum of-
ficiis contra illos. h. d. Joan. Andr.

Idem in eodem.

Ad nostrum (qui desideranter in votis gerimus, ut
fides catholica nostris prosperetur temporibus, & pra-
vitas hæretica de finibus fidelium extirpetur) non sine
displicentia grandi pervenit auditum, quod secta quæ-
dam abominabilis quorundam hominum malignorum,
qui Beguardi, & quarundam infidelium mulierum, quæ
Beguinae vulgariter appellantur, in Regno Alemaniam
(procurante satore malorum operum) damnabiliter in-
tulerunt: tenens & asserens doctrina sua sacrilega, &
perversa inferius designatos errores. Primo videlicet
quod homo in vita præsentis tantum, & talem perfectio-
nis gradum potest acquirere, quod reddetur penitus im-
peccabilis, & amplius in gratia proficere non valebit,
nam (ut dicunt) si quis semper posset proficere, posset
aliquis Christo perfectior inveniri. Secundo, quod jeju-
nare non oportet hominem, nec orare, postquam gra-
dum perfectionis hujusmodi fuerit assecutus: quia tunc
sensualitas est ita perfecte spiritui, & rationi subiecta,
quod homo potest libere corpori concedere quicquid pla-
cet. Tertio, quod illi, qui sunt in prædicto gradu per-
fectionis, & spiritu libertatis, non sunt humanæ subje-
cti obedientia, nec ad aliqua præcepta Ecclesiæ obligan-
tur: quia (ut asserunt) ubi spiritus Domini, ibi libertas.
Quarto, quod homo potest ita finalem beatitudinem,
secundum omnem gradum perfectionis in præsentis af-
sequi,

a Delictum prælati quando nocet Ecclesiis, Vide Fel. in c. ad
audientiam de refer. & Alex. conf. 23. l. 1.

sequi, sicut eam in vita obtinebit beata. Quinto, quod quaelibet intellectualis natura in seipsa naturaliter est beata: quodque anima non indiget luminæ gloriæ, ipsam elevante ad Deum videndum, & eo beate fruendum. Sexto, quod se in actibus exercere virtutum, est hominis imperfecti, & perfecta anima licentia a se virtutes. Septimo, quod mulieris osculum [cum ad hoc natura non inclinet] est mortale peccatum: actus autem carnalis (cum ad hoc natura inclinet) peccatum non est, maxime cum tentatur exercens. Octavo, quod in elevatione corporis JESU Christi non debent assurgere, nec eidem reverentiam exhibere: asserentes, quod esset imperfectionis eisdem, si a puritate & altitudine suæ contemplationis tantum descenderent, quod circa ministerium seu sacramentum Eucharistiæ, aut circa passionem humanitatis Christi aliqua cogitarent. Nonnulla etiam alia sub simulata quadam sanctitatis specie dicunt, faciunt & committunt, quæ oculos divinæ majestatis offendunt, & grave in se continent periculum animarum.

Cum autem ex debito commissi nobis officii, hujusmodi sectam detestabilem, & præmissis ipsius execrandos errores [ne propagentur ulterius, & per eos corda fidelium damnabiliter corrumpantur] extirpare ab Ecclesia catholica necessario habeamus: nos sacro approbante Concilio, sectam ipsam cum præmissis erroribus damnamus, & reprobamus omnino: inhibentes districtius, ne quis ipsos de cætero teneat, approbet vel defendat. Eos autem, qui secus egerint, animadversione canonica decernimus puniendos. Porro dioecesani & illarum partium inquisitores hæreticæ pravitate, in quibus Beguardi, & Beguinæ hujusmodi commorantur, suum officium circa eos diligenter exerceant, inquirentes de vita, & conversatione ipsorum, qualiterve sentiant de articulis fidei, & Ecclesiæ sacramentis. In illos vero, quos culpabiles repererint (nisi abjuratis sponte prædictis erroribus poeniterint, & satisfactionem exhibuerint competentem) debitam exerceant ultionem.

TITULUS IV.
DE HOMICIDIO VOLUNTARIO,
VEL CASUALI.
CAP. UN.

Furiosus, infans, vel dormiens, hominem mutilans, vel occidens, non efficitur irregularis: nec etiam ille, qui aliter mortem vitare nequens, suum invasorem occidit, vel mutilat. h. d. Clemens V. in Concilio Viennensi.

Si a furiosus, aut infans, seu dormiens, hominem mutilat, vel occidat, nullam ex hoc irregularitatem incurrit. Et idem de illo censemus, qui mortem aliter vitare non valens, suum occidit vel mutilat invasorem.

TITULUS V.
DE USURIS.
CAP. UN.

Officiales communitatum facientes, distantes, vel scribentes statuta super usuris solvendis, non repetendis, vel non restituendis, vel judicantes secundum illa, vel non delentes illa (si possunt) intra tres menses de libris communitatum, vel illa servantes, excommunicati sunt. Joan. Andr. Clemens V. in Concilio Viennensi.

Ex gravi ad nos insinuatione pervenit, quod quorundam communitates locorum in offensam Dei, & proximi, ac contra jura divina pariter & huma-

a Hanc Clementinam latissime repetiit Didacus Covarruvias: eum videto. b Pro materia intellectu vide B. Thom. 2. 2. q. 78. per totam questionem.

na, usurariam approbantes quodammodo pravitate, per statuta sua juramento quandoque firmata, usuris exigi, & solvi nedum concedunt, sed a ad solvendas eas debitores scienter compellunt, ac b juxta ipsorum continentium statutorum gravia imponendo plerumque usuris repetentibus onera, aliisque utendo super his diversis coloribus, & fraudibus exquisitis, repetitionem impediunt earundem. Nos igitur perniciosi his ausibus obviare volentes, sacro approbante Concilio statuimus, ut quicunque communitatum ipsarum Potestates, Capitanei, Rectores, Consules, Judices, Consilarii, aut alii quivis Officiales, statuta hujusmodi de cætero tacere, scribere, vel dictare, aut quod solvantur usuræ, vel quod solutæ, cum repetuntur, non restituantur plene ac libere, scienter judicare præsumpserint, sententiam excommunicationis incurrant. Eandem etiam sententiam incursum, nisi statuta hujusmodi hæcenus edita, de libris communitatum ipsarum (si super hoc potestatem habuerint) intra tres menses deleverint, aut si ipsa statuta sive consuetudines effectum eorum habentes quoquo modo præsumpserint observare.

Feneratorum in causis usurarum edere coguntur libros rationum suarum. Joan. Andr.

§. 1. Cæterum, quia feneratorum sic ut plurimum contractus usurarios occulte ineunt, & dolose, quod vix convinci possunt de usuraria pravitate, ad exhibendum, cum de usuris agatur, suarum codices rationum, censura ipsos decernimus Ecclesiastica compellendos.

Pertinaciter asserens exercere usuras non esse peccatum, hæreticus est. Joan. Andr.

§. 2. Sane si quis in illum errorem inciderit, ut pertinaciter affirmare præsumat, exercere usuras non esse peccatum, decernimus eum velut hæreticum puniendum: locorum nihilominus Ordinariis, & hæreticæ pravitate Inquisitoribus districtius injungentes, ut contra eos, quos de errore hujusmodi diffamatos invenerint, aut suspectos, tanquam contra diffamatos, vel suspectos de hæresi, procedere non omittant.

TITULUS VI.
DE EXCESSIBUS PRÆLATORUM.
CAP. UN.

Provideras Greg. contra XXVII. gravamina, que Prælati Religiosos inferebant. eod. tit. Nimis. 1. & 2. hoc vero Concilium providet contra XXX. a quibus Prælatos cessare præcipit, & per suos subditos cessare facere, jubentes ipsorum privilegia & jura servari. h. d. Joan. Andr. Clemens V. in Concilio Viennensi.

Frequens & assidua nos quorundam Religiosorum querela circumstrepit, quod plerique Episcopi, & eorum superiores, ac cæteri Ecclesiarum Prælati, ipsorum Religiosorum quietem injuste in subsequentiis multipliciter inquietant. Quidam enim exemptos capiunt, & incarcerant in casibus non concessis a jure. Quidam per gravium interminationem poenarum impediunt, ne debentes exemptis decimas seu redditus illos solvant eisdem: neve aliqui Missas earum audiant: molentes in molendinis, & coquentes in furnis eorum: servientes quoque, & vasallos, & domesticos eorumdem, vel alios qualitercunque contrahentes, & participantes cum ipsis, suspendunt, interdiciunt, & excommunicant absque causa rationabili pro libito voluntatis: bona illorum interdum nihilominus illicite occupant. Et appellationibus, quas prædicti exempti ob prædicta, vel alia gravamina rationabiliter interponunt quandoque, minime deferentes, appellantes occasione appellationum hujusmodi, interdum capiunt, aut capi faciunt, & carceri

a Al. sed & ad solvendum eisdem, &c. b Al. cur.

carceri mancipari. Quidam præterea Capellanos in Ecclesiis pleno jure spectantibus ad eisdem [licet nulla causa subfist legitima] celebrare non sicut, nec administrare parochianis Ecclesiastica Sacramenta. Nonnulli etiam indebite Abbates, Monachos, & conversos exemptos, necnon & Clericos ipsis pleno jure subiectos, si eis non pareant in iis etiam, in quibus non tenentur eisdem, inconsulta facilitate suspendunt, excommunicant, capiunt, & incarcerant, ac loca, & Ecclesias interdiciunt ipsorum. In exigendo insuper ab ipsis exemptis, ipsorumque subditis subsidia charitatis excedunt nimium contra eos. Et insolitas, ac indebitas ipsis contra jura exactiones imponunt, novos census, & indebita onera parochialibus imponunt Ecclesiis, in quibus exempti jus obtinent patronatus: processus iuste factos, seu sententias iuste latas a delegatis sedis Apostolicæ, vel a conservatoribus pro exemptis publicari, seu executioni mandari a suis subditis non permittunt, Tabellionibus publicis inhibent, ne instrumenta conficiant: & Judicibus, ne iustitiam faciant, ac Jurisperitis, ne consilium, vel auxilium præbeant in causis, seu negotiis eorumdem: præsentatos per exemptos ad ordines, vel beneficia, quorum præsentatio ad eos pertinet, nolunt admittere, nisi præsentantes ponant obedientiam in salutatione literarum, quas pro hujusmodi præsentatione transmittunt: Ecclesiis quoque vacantibus, in quibus monasteria jus obtinent patronatus (repulsis personis idoneis præsentatis ad eas) personas instituunt inhabiles, & indignas. Quidam etiam Ecclesias curam animarum habentes ad mensam Abbatum spectantes, quarum fructus quandoque Clericis secularibus tradunt, seu concedunt ad firmam, Clericis ipsis decedentibus, suis conferunt Clericis, quaquam ipsæ propter hoc Ecclesiæ in veritate non vacent. Nonnulli quoque in Ecclesiis Monachorum jura ipsorum injuste sibi appropriant, & de ipsorum redditibus, ut volunt, ordinant, ita quod rectoribus earum non remanet, unde valeant sustentari. Quidam cum armis, & erecto vexillo, molendina, & alia bona contra iustitiam destruunt exemptorum, quæ etiam tanto tempore possederunt, quod de contrario memoria non existit: mittuntque frequenter ad monasteria suarum civitatum, & dioecelium suos consanguineos & nepotes, & interdum animalia sua cum custodiis, ut eis de bonis monasteriorum debeat provideri: Abbates insuper, & Priores monasteriorum frequenter compellunt, ut suis consanguineis, & nepotibus monasteriorum suorum, seu Prioratum possessiones concedant in perpetuum, vel ad tempus: quas quidem concessiones, vel pensiones, nos nullas esse volumus ipso jure: eisdem quoque abbates, & Priores quandoque compellunt ad præsentandum sibi ad Ecclesias vacantes, in quibus jus obtinent patronatus, & ad monachandum interdum suos familiares, consanguineos, vel nepotes. Frequenter etiam permittunt, & tacite consentiunt, quod in suo dominio temporali per milites, vasallos & ipsorum temporales officiales monasteriorum bona mobilia, & immobilia per violentiam occupentur, in casibus non permittis a jure: & alia variæ injuriæ personis Ecclesiasticis, & monasteriorum hominibus irrogentur. Præterea interdum injuste Abbates, Priores, ac alios beneficiatos beneficiis suis privant, ut sic fructus beneficiorum illorum percipere valeant primo anno, prætextu privilegii, quod asserunt se habere, quod usque ad certum tempus fructus beneficiorum vacantium possint percipere primi anni: quibus non con-

a In vetusto quodam manuscr. ita: nonnulli etiam Abbates indebite monachos, & conversos etiam exemptos. b alias, eorum. c alias, pensiones. d Hec duo verba, vel pensiones, non habentur in antiq. cod. etiam impressis.

tenti, equos, boves, thesaurum, & alia bona monasteriorum, & beneficiorum vacantium illicite occupant, quæ essent futuris successoribus reservanda. Quidam militibus, & aliis potentibus dignitatum suarum redditus, & proventus vendunt ad tempus, ut per ipsos exempti vicini fortius opprimantur: nonnulli etiam indebite monasteria dirimunt: alii domos & hospitalia, & alia bona monasteriorum mobilia, & immobilia frequenter occupant, & detinent occupata. Pluries quoque sine causa iusta impediunt, ne exempti loca sua valeant reparare. Quidam statuta faciunt, per quæ derogatur privilegiis exemptorum. Et generaliter quamplures Prælati Religiosos, præsertim exemptis & privilegiatis, in personis & rebus suis ac iuribus spiritualibus, & temporalibus, graves inferunt contra iustitiam, & eorum privilegia injurias, & jacturas. Verum quia una est regularium, & secularium Prælatorum, & subditorum exemptorum, & non exemptorum universalis Ecclesia extra quam nullus omnino salvatur, quorum omnium unus est Dominus, una fides, & unum baptisma: decet ut omnes, qui ejusdem sunt corporis, unius etiam sint voluntatis, & sicut fratres ad invicem vinculo charitatis sint adstricti. Decet igitur, ut & Prælati, & alii tam exempti, quam non exempti suis iuribus sint contenti, & alter in alterius injuriam non proficiat, seu jacturam. Universis itaque Prælati Ecclesiarum præsentis sanctionis edicto districtè præcipiendo mandamus, quatenus ipsi a prædictis gravaminibus omnino cessantes, & cessare suos subditos facientes, viros religiosos, exemptos privilegiatos, & non exemptos, mendicantes, & non mendicantes, charitative tractent & foveant, & sua jura, & privilegia inviolabiliter eis servant. Et quoniam plus solet timeri, quod specialiter, quam quod generaliter inhibetur, eisdem Prælati districtissime inhibemus, ut Abbates, Priores, & alios religiosos, ne ad sua generalia, vel provincialia vadant Capitula, impedire quomodolibet non præsumant.

TITULUS VII.

DE PRIVILEGIIS, ET EXCESSIBUS
PRIVILEGIATORUM.
CAP. I.

Ponit sex casus, in quibus Religiosos excommunicat, & absolutionem Papæ reservat: & privilegii, & exemptionibus non obstantibus eos per ordinarios locorum denunciari præcipit. Joan. Andr.

Clemens V. in Concilio Viennensi.

Religiosi, qui Clericis aut Laicis sacramentum Unionis extremæ, vel Eucharistiæ ministrare, matrimonium solemnizare, non habita super his parochialis Presbyterii licentia speciali, aut qui excommunicatos a canone, præterquam in casibus a jure expressis vel per privilegia sedis Apost. concessis eisdem, vel a sententiis per statuta provincialia aut Synodalia promulgatis, seu (ut verbis eorum utamur) a poena, & culpa absolvere quaquam præsumpserint: excommunicationis incurrant sententiam ipso facto, per sedem Apostolicam duntaxat absolventi, quos etiam locorum Ordinarii (postquam de hoc eis constiterit) excommunicatos faciant publice denunciari, donec de absolutione ipsorum eis fuerit facta fides, nullo Religiosis eisdem super hoc exemptionis, vel alio privilegio suffragante.

Ponit septem culpas Religiosorum, a quibus eos præcipit abstinere sub certis poenis, quas eis imponi jubet: & quas Prælati ipsorum imponit, si non satisfecerint. Joan. Andr.

§. 1. Quibus etiam in virtute sanctæ obedientiæ, & sub inter-